

Különösen a zenetanárok figyelmét hívom fel erre, kik zongorázni tanítanak, a helyes kéztartást, a legato és staccato játszást így lehet könnyedén elsajátítani és a lélekölő skálázástól a tanulókat fölmenteni. A hegedűt tanulók is csak ezen gyakorlatok végzésével sajátíthatják el a nyirettyű szabályos kezelésének könnyűségét, midőn a kézcsukló gyakorlatokkal az ehhez való ügyességet megszerezték.

Az első osztályban az első négy héten kizárólag csak kézügyesítő gyakorlatok tartandók és csakis az ötödik hétben kezdhetők meg az *írási előgyakorlatok*, még pedig tollal, nem pedig palavesszővel s az írási előgyakorlatok befejezésével, a hatodik hétben, a tulajdonképeni írás.

ALSZEGHY ALAJOS.

IRODALOM.

Amt und Stellung des Volksschullehrers von *Dr. Wilh. Petersen*.
(Berlin, Gerdes & Hödel, 1903, 64 lap.)

Szerzőnk, ki maga is népiskolai igazgató, 25 évi gyakorlatának tapasztalásával és az újabb irodalomnak lelkiismeretes felhasználásával igen áttekinthető és élvezetes modorban rajzolja meg a néptanító munkakörének *belső* hivatalos képét, miközben szóvá teszi azokat az eszményi követelményeket, melyek mellett hivatásának teljesen megfelellhet és melyeket a munka komoly jeligéje: «*Es unterwinde sich nicht ein jeder, Lehrer zu sein*» elevé is sejteni enged. Úgy látszik, hogy nem csak nálunk, de odakünn is vannak olyan tanítók, a kik, mihelyt véglegesen beleülhetnek egy rendes katedrába, az iskolát mint immár biztos fészket elhanyagolják és tehetségük és idejük java részét az *ú. n.* közjónak (értsd nyilvános szereplés) szentelik.

Dolgozata négy részre oszlik: 1. A tanító személyes állása, 2. a tanító és a tananyag, 3. a tanító és a taneszközök, 4. a tanító mint nevelő. Menten minden tudákosságtól és zavaró irodalmi utalásoktól hordja össze és csoportosítja az elveket és igazságokat, melyek hivatásának józan, de egyúttal ideális felfogásáról tesznek tanúságot s arról a lelkiismeretes törekvésről, hogy ennek az oly fontos társadalmi és állami tényezőnek tekintélyét emelje, lelkiismeretességét s ezzel együtt munkájának sikerét fokozza. Ebből a szempontból a füzet nagyon is megérdemli, hogy minél többen forgassák és tanításait elméjükbe véssék.

Ime néhány idézet és töredék belőle: a tanítói munka sikere kevésbbé függ az utasítások pontos betartásától, mint inkább attól,

rainak is figyelmébe ajánlom ezen kézügyesítő gyakorlatokat, saját és tanítványaik munkájának megkönnyebbítése szempontjából, ők is honosítsák meg és gyakorolják minden órán.

vajjon a tanító szellemi szabadsággal és saját ítelete szerint választ-hatja-e meg az adott viszonyok között azt, a mit szükségesnek és hasznosnak ítél (12. lap). Ha az iskolán lendíteni és a tanításnak tartós sikert akarunk biztosítani, a folyamatot *előlről* kell kezdeni s szükséges, hogy az, a ki egész idejét az iskolában tölti és a tanulókkal állandóan érintkezik, oly ellátásban részesüljön, hogy egész lényét szabadon és kényszer nélkül állítsa a reá bízott gyermekek javának szolgálatába (16. lap). Az utolsó részből valók a következő igazságok, melyeket a mi társadalmunknak is jó volna hangosan megmondani: *A tanítót egyedül nem lehet az ifjúság neveléséért felelőssé tenni és azon vád ellen, hogy a tanító az oka az ifjúság erkölcsi fogyatkozásainak és eldurvulásának ép oly erélyesen kell tiltakozni, mint visszautasítani azt a követelést, hogy az iskola egymagában képes legyen a serdülő ifjúság és az emberiség javulását megvalósítani.* Bár igaz, hogy a tanító helyes tanítással és alkalmas érintkezéssel sok jót tehet az ifjúság érdekében, szükséges, hogy erről más oldalon is gondoskodjanak, nehogy az, a mit az iskola épít, leromboltassék s hogy az iskola vetése kellő termést érleljen (52—53. lap). Ismeretgyűjtés egymagában nem elegendő: sok tudás nem tesz föltétlenül okossá és a legokosabb emberek nem mindig a legjobbak is. A nevelés olyan probléma, melyet alkalmasint sohasem fognak teljesen megoldani (55—56. lap). Az a tanító, a kinek tanítása nem nevelő együttal, pályát tévesztett (53. lap). Érdekes még az, a mit szerzőnk a 2. részben mond, a hol sorra veszi a népiskola különböző tantárgyait és bizonyos újabb követelésekkel szemben joggal utal arra, hogy a tanítónak képzése máris oly sokoldalú, mint egyetlen más hivatalnoké sem. Kell, hogy pedagógus, filozófus, teologus, történész, festő, zenész és tornász legyen és ha ezen az úton még tovább megyünk, akkor a tanítót asztalossá, könyvkötővé, művészzé, orvossá, em zetgazdává, szakácsnévá és gazdasszonyná is ki kellene képezni.

Gondolom, már ezekből a szemelvényekből is kitetszik, hogy okos és világos fővel állunk szemben; ezek nem lévén felesleges számmal, érdemes, hogy írásaikat komolyan vegyük.

Kemény Ferencz.

VEGYESEK.

— Állami népoktatás. Arról a kérdéstről, hogy az állam a népoktatásban milyen mértékben és milyen módon vegyen részt, érdekes polemia folyt egyfelől *Bánffy Dezső* br. volt miniszterelnök, másfelől *Wlassics* miniszter terveinek congenialis végrehajtója *Halász Ferencz* osztálytanácsos között. Bánffy a föltétlen államosítás híve, főképen a